

Programma van maatregelen bij
Archeologienota met beperkte samenstelling:
Astridlaan, Geraardsbergen
(prov. Oost-Vlaanderen)

Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, juni 2021

Titel

Programma van maatregelen bij
Archeologienota met beperkte samenstelling:
Astridlaan, Geraardsbergen
(prov. Oost-Vlaanderen)

Auteur

Robby Vervoort

Opdrachtgever

Alpha Studieburo bvba

Projectcode

2021C91

Plaats en datum van uitgave

Borgerhout, juni 2021

Reeks

RVFSA-Rapport, 110

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	3
2. Inleiding	5
3. Onderzoeksvragen en synthese	6
4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	8
5. Programma van maatregelen.....	8

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

21-GER/AST-2021C91

Ligging

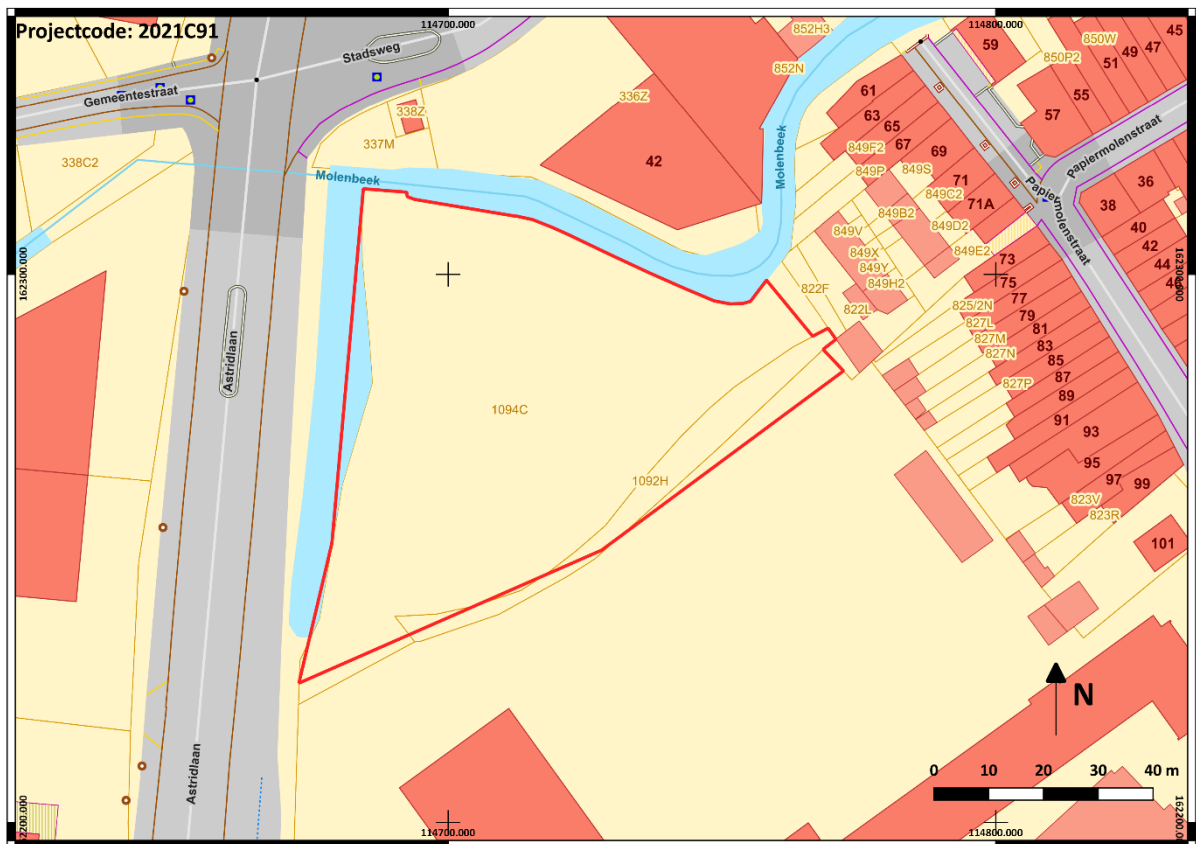
Oost-Vlaanderen, Geraardsbergen,
Astridlaan

Kadastrale gegevens projectgebied

Geraardsbergen 4:
Afdeling Overboel: Sectie A
Perceelnummers: 1094C, 1092H, 1092Y

Bounding Box

X114673,2	Y162226,0
X114772,7	Y162282,1
X114684,6	Y162315,6
X114727,9	Y162249,9
X114758,2	Y162298,8

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied (1/1000)

Onderzoek

Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek

Projectcode

2021C91

Opdrachtgever

Alpha Studieburo bvba

Contactpersoon opdrachtgever

Mevr. Gerda Peiffer

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research & Consultancy.

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126

Nummer wettelijk depot

Niet van toepassing

Termijn

16 februari - 6 juni

Geplande ingreep

Bouwen restaurant, aanleggen nutsvoorzieningen, wegenis en parking en groenaanleg.

Geldende wetgeving en voorwaarden

Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De melding werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn. De totale oppervlakte is groter dan 1000m².

Randvoorwaarden

Het projectgebied is slechts gedeeltelijk toegankelijk door de aanwezigheid van begroeiing in de vorm van bomen.

Doelstelling

Het doel van deze archeologienota met beperkte samenstelling is de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed na te gaan.

Vraagstelling

- Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Thesaurus

Bureauonderzoek, controleboringen, archeologienota met beperkte samenstelling

2. Inleiding

2. Inleiding

Doel van dit bureauonderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag met het oog op het bouwen van een restaurant te

Geraardsbergen, (Astridlaan zonder nummer). In deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt aangetoond dat de geplande werken slechts een beperkte tot geen impact hebben op eventueel aanwezige archeologische resten en er dus geen bijkomende archeologische onderzoeken dienen te worden uitgevoerd.

3. Onderzoeksvragen en synthese

Naar aanleiding van de geplande bouw van een nieuw restaurant met omringende parking diende een archeologische bureauonderzoek te worden uitgevoerd. Aangezien op de bodemkaart van Vlaanderen binnen het projectgebied opgehoogde gronden staan gekarteerd, werd beslist om voorafgaandelijk aan het uitvoeren van een volledige archeologische bureaustudie enkele controleboringen te plaatsen op het terrein.

Op basis van de uitgevoerde controleboringen kon bepaald worden dat binnen het terrein sprake is van opgehoogde gronden. De aanwezige pakketten hebben een dikte van minstens 1,20 meter. Gezien de aanwezigheid van de ophogingspakketten kon geconcludeerd worden dat het grootste deel van de werken geen impact zal hebben op eventueel binnen het terrein aanwezige archeologische resten. Daarom werd beslist een archeologienota met beperkte samenstelling uit te voeren waarin de oppervlakte van de door de werken bedreigde zones werd bepaald.

Het terrein heeft een oppervlakte van ongeveer 4840m². De geplande werken, inclusief de nieuw te voorziene groenaanleg, hebben betrekking op nagenoeg het volledige projectgebied. Desondanks kan besloten worden dat de geplande werken het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief volledig zullen verstoren over een oppervlakte van slechts 320m². Binnen een zone met een oppervlakte van ongeveer 900m² is de bijkomende verstoring ten gevolge van de geplande graafwerken beperkt en zal mogelijk enkel de bovenzijde van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed worden geraakt.

Gezien de geplande werken slechts een beperkte impact zullen hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, besluiten we dat er geen bijkomende archeologische onderzoeken nodig zijn in het kader van de geplande werken.

- *Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?*

Het projectgebied situeert zich ten westen van de historische stadskern van Geraardsbergen. Het terrein grenst in het noorden aan de Molenbeek. Een aftakking in de vorm van een diepe gracht begrenst het terrein in het westen. Het terrein is met andere woorden in de lager gelegen vallei van

de Molenbeek gelegen die in noordelijke richting de westelijke grens van de historische stad vormt, en ten noorden van de stad samenvloeit met de Dender die het stadscentrum doorkruist.

Het terrein is heden begroeit met enkele hoogstambomen en opgeschoten struikgewas en kleine bomen. In het zuiden doorkruist een voetweg het terrein die achter de bebouwing langs de Stadsweg in de richting van de Papiermolenstraat loopt.

Op de bodemkaart van Vlaanderen wordt het grootste deel van het terrein geklasseerd als ON-bodem. Dit zijn opgehoogde gronden. Enkel het uiterste zuidwesten van het terrein staat aangeduid als bodem van het type AbB.

Op basis van enkele uitgevoerde controleboringen blijkt dat binnen het terrein inderdaad opgehoogde gronden voorkomen. De dikte van de aanwezige ophogingspakketten bedraagt minstens 1,20 meter en bestaat uit lemige lagen al dan niet in meerdere of mindere mate gemengd met kleine fragmenten, mortel, baksteen en/of hoekige natuurstenen keien.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

Binnen het grootste deel van het terrein sprake is van de aanwezigheid van opgehoogde gronden met een dikte van minimaal 1,20 meter. De geplande werken ter hoogte van het nieuwe restaurant, met een afgraafdiepte van maximaal 1 meter, en ter hoogte van de wegeis, met een afgraafdiepte van 50 centimeter, alsook ter hoogte van de te realiseren groene berm, hebben geen impact op eventueel aanwezige archeologische resten.

De geplande werken ter hoogte van de aan te leggen nutspuiten die een afgraafdiepte van 3 meter veroorzaken zullen allicht het archeologische niveau en eventueel aanwezige archeologische resten verstoren. Deze zone heeft een oppervlakte van ongeveer 250m². Ter hoogte van de compensatiezone voor overstromingen, die tot een diepte van 3,70 meter wordt ontgraven, zal allicht het archeologische niveau en eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord. Deze zone heeft een oppervlakte van ongeveer 70m².

Met betrekking tot de zone waar een afgraving van maximaal 1,50 meter is gepland, is de impact niet helemaal duidelijk. Aangezien er minstens 1,20 meter opgehoogde pakketten aanwezig is, en aangezien deze zone zich bevindt in het hoogste deel van het terrein, kan verwacht worden dat de dikte van de aanwezige pakketten hier groter is dan de vastgestelde 1,20 meter. Eventueel aanwezige archeologische resten zullen met andere woorden slechts gedeeltelijk worden verstoord en enkel indien het archeologische niveau zich binnen de 30 centimeter bevindt onder de diepte van de uitgevoerde controleboringen. De betrokken zone heeft een oppervlakte van ongeveer 900m² en is gesitueerd in het uiterste zuiden van het terrein.

Uit bovenstaande kunnen we concluderen dat de geplande werken op het terrein met een totale oppervlakte van ongeveer 4840m², het eventueel aanwezige archeologische erfgoed zullen vernielen over een oppervlakte van ongeveer 320m² verspreid over twee zones. Binnen een zone van ongeveer 900m² wordt een mogelijk lichte bijkomende verstoring verwacht van eventueel aanwezige archeologische resten.

4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Aangezien het hier uitgevoerde onderzoek er in de eerste plaats op gericht was informatie te bekomen omtrent de impact van de geplande werken en niet omtrent het mogelijke kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied zijn de gegevens hieromtrent eerder schaars. Op basis van de landschappelijke ligging, in de vallei van de Molenbeek en er tegenaan grenzend, kan gesteld worden dat de kans dat er binnen het projectgebied sprake is van permanente bewoning in het verleden, eerder klein is. De kans op overstromingen aan de oevers van een waterloop is immers te groot in valleigebieden. Het terrein is bovendien gelegen buiten het historische centrum van Geraardsbergen waardoor de kans op de aanwezigheid van resten uit de nieuwe tijd eveneens klein is. Indien er binnen het terrein archeologisch resten aanwezig zijn, zullen deze allicht het gevolg zijn van tijdelijke activiteiten of activiteiten die specifiek aan de oevers van waterlopen werden uitgevoerd. Op basis van deze onvolledige data kunnen we voorzichtig concluderen dat de kans dat er zich binnen het terrein archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering bevinden eerder klein is.

Wel dienen we op te merken dat indien er binnen het terrein archeologische resten aanwezig zijn, deze mogelijk wel goed bewaard zijn gebleven. Op het terrein is immers sprake van de aanwezigheid van een pakket opgehoogde aarde met een dikte van minstens 1,20 meter. Hierdoor worden eventueel aanwezige archeologische resten beschermd door ondiepe en zelfs diepere bodemingrepen. De aanwezigheid van de ophogingspakketten is tevens de reden dat er in het kader van de geplande werken geen bijkomende onderzoeken dienen plaats te vinden omwille van de beperkte impact.

Samenvattend kunnen we concluderen dat de kans op de aanwezigheid van archeologische resten met een hoog potentieel op kenniswinst beperkt is door de ligging van het terrein. Maar dat deze, indien wel aanwezig, allicht een goede bewaringstoestand zullen kennen.

5. Programma van maatregelen

Er werd een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd, dat aangeeft dat er geen bijkomende maatregelen meer nodig geacht worden in het kader van de geplande werken. Al het

vooronderzoek dat noodzakelijk is om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de impact van de geplande werkzaamheden werd getoetst aan de dikte van de aanwezige ophogingspakketten en de diepte van de geplande graafwerkzaamheden.

Belangrijk in de afweging van de noodzaak voor verder vooronderzoek zijn de beperkte impact van de geplande werken ten gevolge van de aanwezigheid van een ophogingspakket met een dikte van minstens 1,20 meter.

Naar aanleiding hiervan zijn geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering.

De afweging of verder vooronderzoek noodzakelijk is, gebeurt op volgende wijze:

Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- *de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven*

Hoewel niet kon aangetoond worden dat er zich geen archeologische resten in het projectgebied bevinden, kon wel voldoende worden aangetoond dat de geplande werken slechts een beperkte impact zullen hebben op eventueel wel aanwezige archeologische resten.

- *een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen*

Gezien de beperkte impact van de geplande werken dienen geen verdere maatregelen genomen te worden.

- *een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken*

Er dient geen archeologische opgraving plaats te vinden in het projectgebied.

- *een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken*

Er dient geen plan van aanpak gemaakt te worden voor een eventueel behoud in situ.

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek kunnen we besluiten dat er voldoende informatie is gegenereerd om een te bekrachtigen archeologienota met beperkte samenstelling op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering in het kader van de geplande werken afdoende staft.